

Riedl, *Dérogrations à la clause de la nation la plus favorisée*, 1931; Scelle, *Précis de Droit des Gens*, II., 1934; Stowell, *International Law. A Restatement of Principles in conformity with actual practice*, 1931; Triepel, *Völkerrecht und Landesrecht*, 1899; Walker, *Streitfragen aus dem Internationalen Civilprozessrechte*, 1897; týž, *Internationales Privatrecht*, 2. v., 1922.

Bohumil Kučera.

Vzorky ochranné.

A. Úvod. — B. Prameny. — C. Rozsah vz-ové ochrany. — D. Vznik vz-ové ochrany. — E. Práva a povinnosti přihlašovatele. — F. Zánik vz-ového práva. — G. Porušení vz-ového práva. — H. Mezinárodní ochrana vz-ů. — I. Literatura.

A. Úvod.

Je obecným, morálním i právním přesvědčením, ustáleným u všech kulturních národů, že se jedinci, kterému se podařilo vynaložením zvláštních osobních schopností či mimořádné píle přispěti k obohacení veškerenstva, ať na poli hospodářském nebo kulturním, má za to dostati odměny. Tam, kde toto obohacení spočívá výhradně v objevu, ať již nového předmětu, nových vlastností předmětu již známého či nových abstraktních zákonů či pouček přírodních, dostává se objeviteli zpravidla jen veřejného uznání, vyznamenání, po případě povolání k význačnějšímu úřadu učitelskému a pod., avšak tam, kde toto obohacení nabývá již konkrétních forem praktických buďsi tím, že autor nové ideje zároveň našel také konkrétní formu jejího hospodářského využití, či vytvořil-li již z nových idejí hotové dílo, jež samo o sobě jest novým přínosem pro kulturní či hospodářské bohatství veškerenstva, je mu přiznáván také nárok na to, aby tuto ideu směl po určitou dobu sám exploítovati, dříve než to bude dovoleno každému jinému členu tohoto veškerenstva. Je to absolutní právo immateriální, působící proti všem osobám třetím, a patří sem vedle práva autorského a patentního také právo na ochranu vz-ů. Vz. právo spolu s právem patentním, známkovým a právem proti nekalé soutěži tvoří zvláštní skupinu, t. zv. právo na ochranu živn. vlastnictví.

S hlediska shora vymezeného privilegia rozumíme vz-em každou předlohu vztahující se k tvaru průmyslového výrobku, způsobitou k tomu, aby na zmíněný výrobek byla přenesena. Tvar vz-u může býti plošný, dvojrozměrný (desiny na látky a j.) nebo tělesný, trojrozměrný. Předloha sama bude zpravidla plošný náčrt nebo soubor několika náčrtů, vypodobňující průmyslový

výrobek do té míry, aby jej bylo lze podle této předlohy vyrobiti v tom tvaru, jakému se má dostati zákonné ochrany. Je přirozeno, že u některých výrobků, zejména komplikovanějších, bude někdy nesnadné, ba snad i nemožné pouhou předlohou podat takový návod, aby se podle něho dal příslušný výrobek zhotoviti přesně v tom tvaru, se všemi jeho finesami, jak má vz-ovou ochranou býti zachycen, a proto se takové grafické předloze staví na roveň model, t. j. již hotový průmyslový výrobek, zhotovený v tom tvaru, jaký odpovídá předloze, kterou má zastupovati, a to buď ve skutečné velikosti nebo v měřítku menším, event. i větším. Dlužno si však uvědomiti, že zákonná ochrana se nepřipíná ani k tomuto výrobku, ani k modelu, nýbrž k jeho abstraktnímu vz-u, tedy k předloze resp. ke tvůřčí myšlence v ní ztělesněné. V praxi se ovšem mluví zpravidla zkráceně o vz-ové ochraně průmyslových výrobků, a proto také my použijeme podle potřeby občas této obvyklé zkratky, avšak u plném vědomí, že tu jde pouze o praktickou brachylogii.

Vz-ovým právem v subjektivním smyslu rozumíme výhradné právo oprávněného, vyráběti a dávatí do obchodu průmyslové výrobky zhotovené podle chráněného vz-u, v objektivním smyslu pak soubor norem, upravujících ochranu těchto vz-ů.

B. Prameny.

Pramenem čsl. vz-ového práva jsou nejen normy vnitrostátní, nýbrž i mezinárodní smlouvy a úmluvy, na něž se vnitrostátní normy výslovně odvolávají.

Základním pramenem vz-ového práva v zemích České a Moravskoslezské je i dnes ještě cíl. patent, kterým byl vydán zákon ze 17. 12. 1858, č. 237 ř. z. o ochraně vz-ů a modelů pro průmyslové výrobky, ve znění těchto novel: zák. z 23. 5. 1865, č. 35 ř. z., zák. z 24. 7. 1919, č. 469 Sb., zák. z 30. 6. 1921, č. 259 Sb., zák. z 20. 12. 1932, č. 28 Sb. z r. 1933, vl. nař. ze 17. 12. 1938, č. 344 Sb., vl. nař. z 1. 2. 1940, č. 96 Sb., vl. nař. z 8. 8. 1940, č. 289 Sb. a zák. z 8. 5. 1946, č. 124 Sb. (u norem z doby nesvobody bude arci třeba zkoumati po každé, zda se nepřičí ústavě). K tomu některé prováděcí předpisy: vñ. rak. min. obch. z 21. 12. 1858, č. 3970, obsahující instrukci pro obchodní a živnostenské komory v příčině registrace vz-ů, nař. téhož min. z 21. 1. 1908, č. 17 ř. z., zejména jeho § 6 o úpravě a maximálním rozsahu vz-ů, a vl. nař. z 27. 1. 1933, č. 31 Sb. o do-

kladech, kterých je třeba k průkazu prioritního práva při přihláškách vz-ů a modelů.

Na Slovensku platí dosud nař. uh. min. obch. č. 107.707/09 K. M. o právní ochraně vz-ů průmyslových a jejich zapisování do rejstříku, ve znění nař. téhož min. č. 6484/1908 K. M., zák. z 24. 7. 1919, č. 469 Sb., zák. z 20. 6. 1921, č. 259 Sb., zák. z 20. 12. 1932, č. 28 Sb. z r. 1933 a zák. z 8. 5. 1946, č. 124 Sb. V podstatě se slovenské vz-ové právo shoduje úplně s obdobným právem, platným v zemích českých.

Naše vz-ové normy jsou již velmi zastaralé a nevyhovují moderním potřebám. Proto již odedávna se dějí pokusy o vydání nového vz-ového zák., dosud však marně. Viz o tom Vojáčekův článek v časopisu Soutěž a tvorba, roč 1928, str. 128 a roč. 1935, str. 117 a referát v roč. 1935, str. 46.

C. Rozsah vz-ové ochrany.

Vz-ová ochrana podle práva československého se vztahuje na vz-y všech druhů, ať účelem volby tvaru je snaha lépe vyhověti požadavkům vkusu (vkusové či okrasné vz-y, Geschmacksmuster), či docíliti výhodnějšího nebo pohodlnějšího použití výrobku (užitný vzor, Gebrauchsmuster), na rozdíl od mnoha jiných zemí, jež mají pro každý z těchto dvou druhů vz-ů samostatné zákony.

V prvním směru hraničí vz-ová ochrana s autorskou ochranou výtvarných děl uměleckých, a proto ustanovuje vz. zák. v § 3, že se výlučné právo nepřiznává vz-ům, jež záleží v pouhém napodobení samostatných děl uměleckých. Tím není ovšem původce vz-u nijak poškozen. Samostatná díla umělecká jsou již jako taková chráněna před napodobováním předpisy zákona o právu autorském (zák. č. 218/26 Sb. ve znění zák. č. 120/36 Sb), tedy vydatněji a na dobu mnohem delší. Autor po příp. jeho oprávněný suksesor má již podle aut. zákona, tedy bez jakékoli registrace, výhradné právo na jakoukoli reprodukci uměleckého díla, a bylo by proto — po dobu trvání autorské ochrany — zcela zbytečné poskytovat témuž právu ještě také ochranu vz-ovou. Po zániku autorské ochrany by to pak bylo v odporu se základní zásadou autorského práva, že po uplynutí této ochranné doby se právo na reprodukci stává volným právem veškerenstva. Jest si ovšem dobře všimnouti, že cit. § 3 odpírá vz-ovou ochranu jen vz-ům, jež záleží v pouhém napodobení samostatných děl uměleckých, tedy vz-ům, jež pozůstávají

výhradně v reprodukci samostatných děl uměleckých, že však nevylučují z této ochrany takové předlohy, jež vedle reprodukce samostatného díla uměleckého upravují tvar průmyslového výrobku ještě také v jiném směru, tedy zejména vz-ům předmětů umělecko-průmyslových.

Užitné vz-y naproti tomu mají cosi společného s vynálezy. V obojím směru jde o novou tvůrčí myšlenku, kterou má býti docíleno určitého technického efektu. Jestliže se tedy tohoto technického efektu docílí výhradně novým uzpůsobením tvaru průmyslového výrobku, jde jak o vynález, tak o vz., a vynálezce může si zvoliti kterýkoli z obou způsobů ochrany. Jakmile však je technický efekt podmíněn nějakým vnitřním zařízením nebo postupem výroby nebo použitím určitého materiálu, nelze se domáhati ochrany vz-ové.

Vz. zák. odpírá vz-ovou ochranu vz-ům, které postrádají novosti, kterýžto nedostatek definuje § 10 takto: a) že průmyslové výrobky, zhotovené podle uloženého v-zu, byly v tuzemsku nebo v cizině již před dobou, kdy uloženi se stalo, v obchodu, b) že vz. byl již vylíčen ve veřejném tiskopise, c) že byl již na jméno jiné osoby v tuzemsku registrován.

ad a). Aby bylo lze mluvit o tom, že průmyslový výrobek byl již v obchodě čili že byl již dán do obchodu, musí takovýto výrobek býti již zhotoven aspoň v jednom exempláři a musil sféru podniku výrobceva z jeho vůle opustiti s určením, aby se dostal spotřebiteli buď přímo nebo nepřímo cestou meziobchodu. To bude pak nejen tenkrát, jestliže byl již kupujícímu skutečně vydán, nýbrž i tenkrát, je-li tu již dohoda prodávatele s kupcem o předmětu trhu a ceně; ba i tenkrát, byl-li tu již dostatečně jasný projev vůle strany nabízející, že výrobek co do druhu i vlastnosti individualisovaný jest ochotna zájemníkům dodati, tedy na př. jeho vyložení ve výkladní skříni s udáním ceny, rozesláním ceníků s vyobrazením výrobku nebo jeho jasným popisem a pod. (Boh A 9747/32 a 10.504/33).

ad b). Předveřejnění se musí státi v tiskopise veřejně přístupném, tedy na př. v nějakém literárním díle, v časopise, v patentním spisu a pod.

ad c). Podle tohoto bodu je na závadu jen dřívější registrace vz-u v tuzemsku. Za okolností může však registrace v cizině zakládati překážku podle bodu b).

ad a)—c). Nedostatek novosti je dán nejen, je-li vz. s průmyslovým výrobkem,

daným dříve do obchodu resp. se vz-em předuverejňeným nebo dříve registrovaným přesně a ve všech detailech shodný, nýbrž i tenkrát, je-li tu na obou stranách shoda v oněch znacích, které dotyčný výrobek resp. vz. individualisují (Boh A 10.633/33).

Další výluka ze vz-ové ochrany je normována v § 2, odst. 2 a § 10 písm. d) vz. zák. v ten smysl, že výlučného práva k použití vz-ů podle ustanovení tohoto zákona nabývá ten, kdo je ať již v tuzemsku nebo v cizině neoprávněně získal, a že zápis je neplatný a bez účinku, dokáže-li se, že ukladatel si vz. proti právu osvojil. Tím tedy má být zejména zabráněno, aby ten, kdo se obeznámil s podstatou vz-u buď za své spolupráce se skutečným tvůrcem nebo nějakou indiskrecí, nemohl tvůrce připravit o ovoce jeho práce tím, že by si dal příslušný vz. dříve registrovati.

Jiná omezení při volbě v-ů ve vz-ovém zák. normována nejsou ani se z něho sama nedají dovoditi. Přesto plyne ze všeobecných předpisů policejních i trestních, že vz-ové ochrany nemohou požívat ani vz-y, jež odporují veřejnému řádu, tedy zejména vz-y nemravné nebo takové, jež by vyvolávaly jinaké veřejné pohoršení, ani vz-y, jež by obsahovaly takové značky, k jichž veřejnému užívání je podle zvláštních předpisů o tom vydaných zapotřebí úředního povolení, na př. státních a jinakých veřejných znaků, státních vlajek nebo praporů a jiných odznaků státní svrchovanosti, obrazu presidenta republiky, úředních zkušebních nebo puncovních značek, vyznamenání a pod., pokud ovšem ukladatel vz-u se nemůže vykázati příslušným úředním povolením.

D. Vznik vz-ové ochrany.

Vzorková ochrana vzniká registrací vz-u. Vz. zák. to vyjadřuje v § 5 takto: Kdo si chce zabezpečiti výhradné právo k používání vz-u, musí dříve, než uvede do obchodu výrobek podle vz-u vyhotovený, uložit vz. v úřadovně té obchodní a živnostenské komory, v jejímž okresu bydlí nebo jeho závod k použití vz-u určený má sídlo. Věcně je tedy k registraci vz-u příslušna obchodní komora, místní příslušnost pak se řídí bydlištěm nebo sídlem závodu. Toto základní pravidlo platí však jen pro podnikatele domácí, naproti tomu ten, kdo nemá na území ČSR stálého bydliště nebo sídla — bez ohledu na to, je-li to státní příslušník cizí nebo domácí — může uplatňovati nárok na ochranu vz-u, tedy uložit jej k registraci

jen tehdy, ustanoví-li v ČSR oprávněného zmocněnce. K registraci vz-ů těchto ukladatelů je příslušna obch. a živn. komora v Praze. Nějaká jiná omezení, zejména snad z titulu cizí státní příslušnosti, náš vz. zák. nezná.

Zákon sám neříká, v jaké formě se uložení děje. Z povahy věci ovšem plyne, že nepostačí, aby ukladatel prostě položil svůj vz. registrátorovi na stůl a odešel; musí jej doprovoditi písemným podáním, v němž musí býti uvedeno jméno ukladatelovo, jeho bydliště, adresa, stručný název event. popis vz-u, údaj o tom, zda vz. podává otevřeně či v zapečetěném obalu, v kolika exemplářích jej podává, na kolik roků si žádá ochranu, po případě sídlo závodu, určeného k použití vz-u, nadto pak u přihlašovatele, který nemá ani bydliště, ani závod na území ČSR, jméno a adresu oprávněného zmocněnce.

Podle § 5, odst. 3 vz. zák. může strana vz. přihlásiti, t. j. tedy uložit k registraci, buď otevřený nebo v zapečetěném obalu. Je to singulární ustanovení vz. zákona, které se nevyskytuje v žádném z příbuzných zákonů z oboru živn. vlastnictví, tedy ani v právu patentním, ani v námkovém. Má ovšem pro ukladatele výhodu spočívající v tom, že dokud nedá sám do obchodu výrobky zhotovené podle uloženého vz-u, nemůže se konkurence ani z registrace jeho dovědět jeho podstatné znaky a po případě je napodobiti. Je to však také ustanovení velmi povážlivé s hlediska zodpovědnosti náhodného napodobitele, jak o tom bude ještě pojednáno níže.

V příčině registrace uloženého vz-u upravuje vz. zák. (a stejně také instrukce min. obch. ze dne 21. 12. 1858, č. 3970, jej v tomto směru provádějící) jen její stránku manipulační. Práví se tu, že ustanovený k tomu orgán obch. komory zapíše vz. otevřený nebo zapečetěný podle pořadového čísla do vz-ového rejstříku, že se o uložení sepíše protokol, jenž bude obsahovati jméno nebo firmu a bydliště ukladatele, den a hodinu zápisu a příslušné číslo rejstříku, že strana musí tento protokol podepsati, že uložený vz. otevřený nebo zapečetěný se spojí motouzem a pečetí s protokolem a vyznačí se na něm číslo rejstříku a opatří se úředním podpisem, že se protokol uloží v archivu a straně se vyhotoví úřední potvrzení, obsahující tytéž údaje (certifikát), že však v tom případě, předloží-li strana vz. otevřený a ve dvou exemplářích, vyznačí se údaje výše uvedené bezprostředně na

duplikátu s úředním podpisem a duplikát se vydá straně místo shora zmíněného certifikátu.

O tom, do jaké míry má obch. komora zkoumati, zda ukládaný vz. sám vyhovuje předpisům vz. zákona resp. zda připojené podání obsahuje všechny potřebné údaje, jakož i o tom, jak má postupovati, shledá-li v tomto směru nějaké závady, nemá vz. zák. žádného ustanovení. A přece plyne z povahy věci, že obch. komory nesmějí takovéto závady nechati nepovšimnuty, jak by se zdálo z některých příliš všeobecně stylisovaných výnosů byv. rak. min. obch. i nálezu Budw. A 5086/07. Vždyť nedostatek některých údajů by jim znemožnil vůbec provést registraci, a registrací vz-ů odporujících veřejnému řádu dostaly by se samy do konfliktu s trestními zákony, když přece registrovaný vz. musejí vyložiti k veřejnému nahlédnutí. Jisto je jen tolik, že nesmějí konati žádné předběžné průzkumné šetření o tom, zda předložený vz. vyhovuje požadavku novosti, ani o tom, zda ho přihlašovatel poctivě nabyl.

Současně s přihláškou je zapraviti poplatek ve výši 10 Kčs z každého uloženého vz-u za každý rok požadované ochrany.

Vz-ová ochrana poskytuje se na dobu nejvýše 3 let od okamžiku, kdy byl vz. zapsán, chránitel si však může zvoliti také dobu kratší, vždy však podle roků, tedy na 1 nebo 2 roky. Prodloužení tříleté ochranné doby je vůbec vyloučeno, stejně tak prodloužení jednou již zvolené a povolené doby kratší.

V zapečetěném obalu je dovoleno současně předložiti více vz-ů, v takovémto případě je však nutno vyznačiti na obalu počet vz-ů a zaplatiti poplatek za každý jednotlivý vz.

Vz-y, jež přihlašovatel předložil v zapečetěném obalu, uchovají se u obch. komory v tomto stavu po dobu jednoho roku, leda by chránitel sám požádal dříve o jejich otevření. Nestalo-li se tak, sejmou se po roce pečeti přede dvěma svědky, o čemž se vyhotoví protokol, a od té chvíle je každému volno vz. si prohlédnouti, tak jako při vz-cích, předložených otevřeně. O tom, že k tomuto otevření vz-u nutno obeslati chránitele, ani vz. zák., ani instrukce nic neříká. Vz. zák. zná však ještě jeden způsob předčasného otevření zapečetěného vz-u tenkrát, vyžádá-li si jeho předložení politický úřad nebo soud v průběhu sporu. V tomto případě předpisuje obeslání ukladatele, přibrání 2 svědků, nedostaví-li se

ukladatel, a sepsání protokolu. Jak jest dále naložiti s takovýmto předčasně otevřeným vz-em, zákon opět nemá ustanovení. Jistě nelze ukladateli upřiti právo žádati, aby vz. byl opětně zapečetěn a v tomto stavu ponechán do projití zákonné lhůty jednoroční.

E. Práva a povinnosti přihlašovatele.

Vzhledem k tomu, že vz. zák. nepřipouští předchozí průzkumné řízení o novosti uloženého vz-u ani o poctivém jeho nabytí, musil ovšem stanoviti, že ukladatel, t. j. ten, na jehož jméno byl vz. zapsán, jest považován za skutečného vlastníka vz-u do té doby, až se prokáže opak, t. j. až bude politickým úřadem pravoplatně uznáno na neplatnost zápisu (o tom níže).

Bylo již řečeno shora, že vz. právo v subjektivním smyslu je právem immateriálním, působícím erga omnes. Oprávněný má z registrace plynoucí právo s tímto svým oprávněním jako se svým majetkem v každém směru volně nakládati, jak jedním mezi živými, tak na případ smrti, může je zejména zciziti, dáti do zástavy, vzdáti se ho, zčásti i úplně, ono může býti předmětem exekuce, národní správy podle dekr. č. 5/1945 Sb. i konfiskace podle dekr. 108/1945 Sb. Proto se také mluví o vlastnictví k tomuto právu, ba zákon sám prohlašuje ukladatele za skutečného vlastníka vz-u. Majetkové dispozice s tímto právem nepodléhají pak již ustanovením vz. zákona, nýbrž ob. zák. obč., a proto také spory z toho vzcházející nepatří před úřady vz-ové, nýbrž před řádné soudy.

Nejdůležitějším právem přihlašovatelovým, vyplývající z výlučnosti jeho práva, je právo, zabrániti každému jinému, aby do tohoto jeho práva zasahoval. O tom bude pojednáno níže.

Dlužno si však uvědomiti, že právo z registrace vz-u je právě tak, ba ještě ve značnější míře než je tomu u práva patentního a známkového, vystaveno nebezpečí pouhé prozatímnosti. Chránitel nemůže nikdy bezpečně věděti, zda nezasáhl svou přihláškou do práva staršího přihlašovatele, zvláště cizozemského nebo toho, jenž svůj vz. uložil v zapečetěném obalu. Toto nebezpečí se pak zvyšuje nejen neprováděním předběžného průzkumu, nýbrž i okolností, že se vz-ove rejstříky vedou jen u jednotlivých obch. komor a není zaveden rejstřík ústřední.

Zákon však ukládá chrániteli také povinnosti. Musí předem zaplatiti registrační poplatek (viz shora). Mimo to však je po-

vinen do jednoho roku po přihlášce použití vz-u v tuzemsku na průmyslových výrobcích a je do obchodu uvést. To znamená tedy, že je povinen do roka dáti průmyslové výrobky podle chráněného vz-u v tuzemsku vyrobiti a zde je dáti do obchodu. Na nedodržení této povinnosti stanoví zákon zánik vz. práva (viz níže). Toto omezení platí však jen, pokud mezinárodními smlouvami nebude stanoveno jinak.

F. Zánik vz-ového práva.

Vz-ové právo zaniká: 1. vzdáním se ho, 2. uplynutím ochranné doby, 3. nepoužitím ho v tuzemsku a 4. prohlášením vz-u za neplatný a bez účinku. V případech 1. až 3. nastává zánik ex nunc, v případě ad 4. ex tunc, t. j. zápis se prohlašuje od původu za neplatný.

ad 1., 2. Vzdání se vz-ového práva se může státi platně jen prohlášením u té obch. komory, u níž byl zápis proveden. Zánik v tomto případě, jakož i pro uplynutí ochranné doby vyznačí obch. komora ve vz. rejstříku a příslušný vz. přenesse do archivu vz-ů uvolněných.

ad 3., 4. Zánik pro některý z těchto důvodů nesmí obch. komora prohlásiti z moci úřední; rozhoduje o něm politický úřad I. stol. k podané žádosti (žalobě), kterou však může podati kdokoli, aniž musil prokazovati zvláštní zájem (actio popularis). Místně příslušný je okresní národní výbor, v jehož okrese je přihlašovatelovo bydliště resp. sídlo závodu, po příp. ústřední nář. výbor v Praze (§ 5, odst. 2), o odvolání rozhoduje s konečnou platností zemský nář. výbor. Na jeho rozhodnutí lze si stěžovati do 60 dnů od doručení k nejv. správnímu soudu. Pro řízení před národními výbory platí dnes předpisy správního řádu č. 8/1928 Sb., tedy zejména i jeho předpisy o přisuzování nákladů řízení, avšak s úchyly, jež vz. zák. sám stanoví. Je to především předpis, že předběžné otázky soukromého práva si politický úřad nesmí řešiti sám, nýbrž musí odkázati strany na příslušný soud civilní a může v takovémto případě vydati svoje vlastní rozhodnutí pouze po předložení pravoplatného nálezu soudu civilního, a dále, že kdykoli se srovnávají dva vz-y za tím účelem, aby bylo zjištěno „porušení“, má si úřad opatřiti nález (dobrozdání) nepředpojatých znalců. Toto posléze uvedené ustanovení mluví sice o „porušení“ a je tedy dáno v první řadě pro řízení pro zásahy do vz-ového práva, o nichž bude pojednáno níže, ježto však srovnání dvou vz-ů bývá

nutné právě při žalobách o neplatnost registrace vz-u pro nedostatek jeho novosti a poněvadž vz. zák. pojednává v V. oddílu promiscue o obojím tomto řízení, platí patrně uvedený předpis i tenkrát, rozhoduje-li se o neplatnosti zápisu.

ad 4. Žalovati na neplatnost a bezúčinnost zápisu vz-u lze: a) pro nedostatek jeho novosti v době zápisu, a b) proto, že ukládá si vz. proti právu osvojil. O obojích těchto důvodech bylo pojednáno již shora. O zjišťovací žalobě, jíž by se mohl chránitel mladšího vz-u brániti proti hrozící mu žalobě chránitele vz-u staršího, se vz. zák. nezmiňuje, patrně však i zde bude možno ji připustiti z těchto důvodů, jako se připouští v oboru ochr. známek, kde v zákoně také na ně není výslovně pamatováno.

G. Porušení vz-ového práva.

Z pojmu výhradního práva na používání vz-u jakožto práva působícího erga omnes vyplývá již pro chránitele také oprávnění, brániti toto svoje právo proti jakémukoli neoprávněnému zásahu se strany třetích osob. Vz. zák. upravuje výslovně jen jeden druh takového zásahu, t. j. neoprávněné přenesení nebo padělání chráněného vzoru a prodej zboží podle něho vyrobeného, kterýžto zásah nazývá porušením práva ke vz-u. Jsou však myslitelné i jiné zásahy do vz. práva, tak zejména neoprávněné popírání výhradního práva chránitelova osobou třetí, bylo-li projeveno takovým způsobem, na př. tiskem, že nelze chrániteli upřiti právní zájem na tom, aby platnost jeho vz-ového práva byla úředně nájisto postavena a aby byl jeho odpůrce donucen upustiti od dalších zásahů. Jistě bude moci v takovémto případě chránitel podati na svého odpůrce určovací žalobu podle § 228 civ. soud. řádu tenkrát, bylo-li jeho vz-ové právo popřeno z nějakého důvodu rázu soukromoprávního, na př. proto, že je zcizil, nebo ho nabyt neplatným převodem a pod. Kdyby však odpůrce tvrdil, že registrace jeho vz-u, tedy originární veřejnoprávní titul nabytí jeho práva, je neplatný, mohl by se chránitel obrátiti jen „určovací žalobou“ na politický úřad, příslušný podle § 19 vz. zák. k rozhodování o neplatnosti uložení a ztrátě práva ke vz-u.

Skutková podstata „porušení práva ke vz-u“ je dána tenkrát, bylo-li provedeno neoprávněným přenesením nebo paděláním chráněného vz-u, nebo prodejem zboží podle něho vyrobeného.

Neoprávněným přenesením chráněného vz-u jest rozuměti výrobu průmyslového výrobku tvaru objektivně stejného, t. j. naprosto identického s tvarem předlohy zápisem chráněné, provedenou osobou jinou než chránitelem nebo osobou jím k tomu zmocněnou, naproti tomu za padělání čili napodobení (Nachbildung) sluší považovati zhotovení výrobku, který svým tvarem není sice naprosto identický s tvarem chráněné předlohy, vykazuje však úchyly toliko takového druhu, že se tím tvar chráněné předlohy ve svém celkovém vzezření nemění, zejména tedy, netýkají-li se úchyly oněch jejích znaků, jimiž je právě po zákonu charakterisována jako vz. (Boh A 9458/31, 10633/33). Napodobení nepřestává býti nedovoleným zásahem ani proto, že se vz. změnil pouze v rozměrech nebo v barvách (§ 13 vz. zák.), pokud by ovšem nebyla barva právě oním význakem, který vz. jako takový charakterisuje.

Přenesení nebo napodobení vz-u nelze však uznati za nedovolený zásah, bylo-li ho použito k výrobě předmětu sloužícího jen k vlastní, neživnostenské potřebě. Z toho, že se v zákoně mluví o průmyslových výrobcích a o zboží, vyplývá, že cizího vz-u musilo býti použito na průmyslových výrobcích, zhotovených za tím účelem, aby byly dány do obchodu.

Pokud vz. zák. jako třetí druh porušení vz-ového práva uvádí prodej zboží, zhotoveného podle chráněného vz-u, dlužno zde výrazem prodej vzhledem k obsahu výhradného práva chránitelova rozuměti nejen případy, kdy došlo již ke skutečnému zcizení zboží, nýbrž každé jeho chování na prodej ve smyslu uvedení do obchodu, jak bylo již shora vymezeno.

Pro porušení práva ke vz-u může chránitel použití těchto obranných prostředků:

1. proti každému rušiteli může podati žalobu u politického úřadu I. stolice se žádostí, aby bylo uznáno, že rušitel je povinen upustiti od dalšího neoprávněného používání jeho vz-u, resp. dalšího prodeje, t. j. dávání do obchodu zboží podle něho vyrobeného, po příp. aby nástroje a pomůcky sloužící výhradně nebo převážně k napodobování (a patrně také k přenášení) byly pro tento účel učiněny nepotřebnými;

2. proti tomu, jenž porušil jeho právo vědomě (wissentlich), může vedle toho žádati u téhož úřadu, aby byl uznán vinným přestupkem vz-ového práva a aby mu za to byl uložen trest;

3. u téhož úřadu může žádati také ještě před rozhodnutím o své stížnosti (čímž je patrně míněna žaloba ad 1. vzpomenutá), aby výrobky, jež podle jeho označení byly vyrobeny s porušením jeho práva ke vz-u, i nástroje k tomu použité a pomůcky byly zabaveny nebo jinak uschovány;

4. domáhati se náhrady způsobené škody žalobou u příslušného civ. soudu.

Všechny tyto obranné prostředky přísluší nejen původnímu přihlašovateli, nýbrž i každému jeho právnímu nástupci.

Obranných prostředků 1., 3. a 4. lze použiti proti každému rušiteli, i když o existenci vz-u nemohl míti ani tušení, na př. proto, že vz. byl uložen v zapečetěném obalu, naproti tomu trestní žalobou podle bodu 2. lze stíhati jen toho, kdo vz-ové právo porušil vědomě, což praxe — patrně po vzoru nálezů nejv. soudu, vydaných o obdobném předpisu § 23 znám. zák. — vykládá v ten smysl, že zásah je vědomý nejen tehdy, jestliže zasahovatel měl pozitivní vědomost o registraci vz-u, nýbrž i když dokázaně musil počítati s možností, že vz. jest chráněn, a spáchal tento zásah, nehledě k nebezpečí, že poruší právo ke vz-u.

K projednávání a rozhodnutí o žalobách resp. žádostech podle bodů 1.—3. je v 1. stol. věcně příslušným okresní nár. výbor, místně pak ten, v jehož okrese má zasahovatel bydliště nebo sídlo závodu. Ve 2. stol. rozhoduje zem. nár. výbor s konečnou platností. Také zde je proti tomuto konečnému rozhodnutí přípustna stížnost na nejv. správ. soud.

Pro řízení o žalobách podle bodu 1. platí dnes předpisy vl. nař. č. 8/1928 Sb. s úchytkami stanovenými ve vz. zák. samém, jak o nich bylo již pojednáno shora při žalobách na neplatnost registrace. Řízení o přestupcích podle bodu 2. se provádí ve formách řízení trestněpolicejního jednak s úchytkami stejnými jako v bodě 1, jednak s modifikací, vyplývající z té okolnosti, že jde o ryzí přestupky soukromožalobní, což znamená nejen že řízení lze zahájit jedině na návrh poškozeného a nikoli tedy z moci úřední, nýbrž také, že jestliže poškozený žádost za potrestání odvolá před sdělením úředního rozhodnutí obžalovanému, jest, bez újmy soukromoprávních nároků poškozeného na náhradu škody, upustiti od každého trestu a také od každého dalšího vyšetřování za účelem potrestání, čili jest řízení zastaviti. Obdobně jest postupovati také tenkrát, omezí-li poškozený svůj žalobní nárok.

Vznese-li v řízení o žalobě podle bodu 1 nebo 2 žalovaný námitku, že zápis žalobcova vz-u je neplatný, musí si politický úřad tuto otázku rozřešit předem. Vznese-li žalovaný tuto námitku samostatnou žalobou — ať již dříve nebo později — jest řízení o obou žalobách spojití a rozhodnutí o nich společně.

Přestupky podle bodu 2 podléhají trestům stanoveným ve vz. zákoně i tenkrát, zakládá-li porušení vz-ového práva také skutkovou povahu trestního činu podle trest. zákona, ba i tenkrát, byl-li za to vinník již potrestán. Přestupky vz. zákona trestají se pokutou od 50 do 1000 Kčs. Při zpětlosti lze trest zdvojnásobit. Při opětné zpětlosti lze vinníku mimo trest na penězích uložit také vězení od jednoho týdne do 3 měsíců. Bylo-li porušení spácháno zaměstnancem poškozeného nebo jinak porušením jeho důvěry, jest k tomu hleděti při výměře trestu jako k okolnosti zvláště přitěžující. Kdyby peněžitý trest způsobil majetkovým poměrům nebo obživě obviněného nebo jeho příbuzným značnou újmu, nebo kdyby byl na překážku, aby obviněný splnil závazek k náhradě škody trestným činem způsobené, jest trest přeměnit na vězení, a to jednoho dne za každých 10 Kčs. Úřad může také naříditi, aby trestní nález byl uveřejněn. Peněžitě tresty plynou do chudinského fondu místa, v němž byl přestupek spáchán.

O prozatímní opatření podle bodu 3 lze žádati buď současně s podáním žaloby podle bodu 1 event. též 2, nebo později až do vydání příslušného rozhodnutí, nikoli však dříve. Na bezodkladné povolení tohoto opatření má chránitel právní nárok, jakmile předloží certifikát o registraci svého vz-u nebo jeho duplikát, avšak s výhradou, že se ponechává úvaze politického úřadu žádati dříve zajištění za úhonnou a škodu žalovaného. Uložení této kauce bude zejména tehdy na místě, půjde-li se strany žalobcovy o očiividnou šikanu, a bude obava, že by obviněný v případě osvobození vyšel se svým odškodňovacím nárokem naprázdno pro insolventci žalobcovy.

Vyhoví-li se žalobě, ať již podle bodu 1 nebo také 2, a vysloví-li se zároveň, že nástroje a pomůcky, sloužící výhradně nebo převážně k napodobení, mají býti pro tento účel učiněny nepotřebnými, učiní se nejprve toto opatření pod úředním dozorem, ať již předměty ty byly předem zabaveny nebo nikoli. Jinak zůstanou zabavené předměty, pokud snad strany neumluví něco odchyl-

ného, pod úřední pečeti až do uplynutí ochranné lhůty. Úschova jejich jde na útraty a nebezpečí odsouzeného. Složená kauce se v tomto případě vrátí žalobci.

Dojde-li k osvobození žalovaného a uzná-li úřad zároveň žalobu za svévolnou, může žalobci uložit peněžitý trest až do výše 600 Kčs, plynoucí do místního chudinského fondu, bez újmy nároku žalovaného, domáhati se zadostiučinění. Složená kauce zůstane v tomto případě v úschově úřadu jako záruka za zaplacení případného odškodnění žalovanému.

ad 4. Civilní žalobou u civilního soudu může se náhrady domáhati poškozený chránitel vz-u teprve tenkrát, může-li se vykáhati pravoplatným rozhodnutím příslušného úřadu politického o tom, že byl žalovaný uznán vinným porušením jeho vz-ového práva. Takovéto rozhodnutí politického úřadu je pro soud závazné. Bude tedy soud jen zkoumati, zda a v jakém rozsahu vznikla škoda, je-li v příčinné souvislosti s porušením vz-ového práva a v jaké výši je dáti náhradu. O náhradě nákladů řízení před politickým úřadem není ovšem soud příslušný rozhodovati. Také strana od žaloby osvobozená může na podlehnuvšího žalobce podat žalobu na náhradu škody způsobené jím zejména také bezdůvodnou žádostí o zabavení výrobních a jiných předmětů. U civilního soudu bude se konečně moci domáhat náhrady ten, kdo ve sporu o neplatnost vz-u zvítězí, pokud bude moci dokázati, že mu byla způsobena škoda — jiná než vynaložením útrat řízení správního — buďsi tím, že si jeho odpůrce dal neprávem registrovati vz., nebo zase tím, že ho odpůrce neprávem žaloval na výmaz vz-u.

H. Mezinárodní ochrana vz-ů.

Mezinárodní úmluvou, uzavřenou v Paříži dne 20. 3. 1883 utvořilo 11 států Unii na ochranu živnostenského vlastnictví. Tato úmluva byla později opětovně revidována, a to v Bruselu dne 14. 12. 1900, ve Washingtoně dne 2. 6. 1911, v Haagu dne 6. 11. 1925 a v Londýně dne 2. 6. 1934. Během doby přistoupily k ní téměř všechny kulturní státy, mezi nimi i ČSR, ta však úmluvu tu prozatím ratifikovala jen ve znění revise, provedené v Haagu dne 6. 11. 1925. V tomto znění byla tato úmluva také vyhlášena ve Sb. z. a n. ze dne 5. 2. 1933 pod č. 22 s tím, že pro ČSR nabývá mezinárodní působnosti dnem 3. 3. 1933. K tomu dlužno poznamenati, že také celá řada jiných států ratifikovala dosud jen revisi haagskou, některé

dokonce jen washingtonskou (viz o tom přehled v Soutěži a tvorbě roč. XVII., str. 37).

Podle čl. 1 úst. dekr. o obnovení právního pořádku ve znění vyhl. č. 30/1946 Sb. nenastala v tomto právním stavu ani přechodnou okupací žádná změna. Že pak náš stát i po skončení druhé světové války se považuje za člena Unie a uznává i nadále uvedenou unijní úmluvu ve znění haagské revise pro sebe za závaznou, je patrné z toho, že v zákonech č. 123 a 124/46 Sb. se této úmluvy výslovně dovolává, a že vyhláškou ministra zahr. věcí č. 27/46 Sb. byly za neplatné prohlášeny jen úmluvy se státy nepřátelskými a ty, jež byly uzavřeny v době nesvobody.

Ochrana živnostenského vlastnictví podle uvedené úmluvy se týká mimo jiné též užitných vzorů a živnostenských vz-ů a modelů, tedy odděleně dvojího druhu vz-ů, jichž ochrana je v našem vz. zák. upravena jednotně. Obsahuje pak tato úmluva i na poli vz-ové ochrany vedle ustanovení všeobecného rázu, týkajících se vnitřní organizace Unie, její budoucí činnosti a členských práv a povinností unijních zemí, různorodé předpisy, a to jednak takové, v nichž ukládá smluvním zemím, aby svoje vnitrostátní zákonodárství upravily určitým způsobem, jednak předpisy, v nichž přiznává přímo určitá práva stranám, a to nejen příslušníkům unijních zemí, nýbrž i příslušníkům zemí nepatřících k Unii, kteří však mají v některé unijní zemi bydliště nebo skutečné a opravdové závody živnostenské nebo obchodní.

Předpisů na prvním místě uvedených, které ostatně v našem státě byly již z největší části vnitrostátně provedeny zejména novelou č. 28/33 Sb., nemohou se u nás strany přímo dovolávat již proto, že tyto předpisy se obracejí výhradně na unijní země a stranám přímo žádná práva nepřiznávají. Pokud jde o druhou kategorii těchto předpisů, jimž ostatně náš vnitrostátní právní řád byl již rovněž přizpůsoben, pokud toho vůbec bylo třeba, mohou se strany přímo dovolávat jen těch, na které náš vz. zák. přímo odkazuje, t. j. předpisů čl. 4 Úmluvy, jichž se dovolávají §§ 9a a 9b vz. zák.

Podle čl. 4 Úmluvy může ten, kdo řádně přihlásil vz. (buďsi jako užitný vzor nebo živn. vz. nebo model) v některé jiné smluvní zemi, přihlásiti v tuzemsku do 6 měsíců týž vz. s nárokem na přiznání priority dřívější přihlášky, ovšem s výhradou práv třetích

osob. To znamená, že se na tuto přihlášku pozírá v tuzemsku tak, jako kdyby zde byla bývala podána již toho dne, kdy byla podána v oné jiné unijní zemi, následkem čehož její platnosti nemohou býti na závadu skutečnosti mezitím nastalé, jako zejména ne jiná přihláška, dání do obchodu exemplářů vz-u či modelu, jinaké jejich předuvedení a pod. Byl-li tedy v mezidobí přihlášen v tuzemsku jinou osobou stejný vz., nemůže se tato jiná osoba domáhati prohlášení vz-u později zde registrovaného s unijní prioritou za neplatný. Avšak ani chránitel tohoto druhého vz-u nemá nárok na prohlášení vz-u prve jmenovaného za neplatný z titulu své starší priority. Mohl by se ovšem domáhati jeho výmazu, kdyby mohl dokázati, že průmyslové výrobky podle své prioritní přihlášky dal v cizině již dříve do prodeje. Jinak tedy zůstanou oba vz-y zapsány vedle sebe.

Dále stanoví cit. čl. 4 formality, jež třeba splniti tomu, kdo chce uplatňovati prioritní právo podle Úmluvy, resp. omezení smluvních států, neukládati při vnitrostátní úpravě stranám povinnosti jdoucí nad určité meze.

K tomu stanoví § 9a vz. zák., že prioritního práva podle Úmluvy nutno se výslovně domáhati v přihlášce vz-u, ve které jest uvést den, měsíc a rok první přihlášky v některém státě unijním, jež nutno zároveň udati, a dále, že vl. nařízením bude stanoveno, kterých dokladů jest třeba, aby bylo prokázáno včasné dožadované právo prioritní, a v jaké lhůtě mají býti předloženy tyto doklady a jejich ověřené překlady. Stalo se tak vl. nařízením č. 31/1933 Sbírky.

Konečně stanoví ještě čl. 9b vz. zák., že čl. státní příslušník se může domáhati v tuzemsku uvedeného prioritního práva na základě své přihlášky podané v cizině jen, prokáže-li, že měl v době, ve které přihlášku v cizině podal, na území jiného státu unijního bydliště nebo skutečný a opravdový závod živnostenský neb obchodní.

Některé unijní státy uzavřely mezi sebou ještě další úmluvu v Madridě dne 14. 4. 1891, revidovanou posledně v Haagu dne 6. 11. 1925 o mezinárodní registraci ochranných vz-ů. Podle této úmluvy si mohou příslušníci každé smluvní země a osoby jim podle Pařížské unijní úmluvy na roveň postavené, zajistiti ve všech ostatních zemích ochranu svých vz-ů, zapsaných v zemi původu tím, že tyto vz-y přihlásí u Mezinárodního úřadu v Bernu prostřednic-

tvímu úřadu řečené země původu. K této úmluvě však ČSR dosud nepřistoupila a proto je mezinárodní registrace vz-ů u nás dosud neproveditelná.

Vz. zák. se zmiňuje o mezinár. smlouvách ještě v § 11, odst. 2, kde praví, že ustanovení jeho odst. 1 — o zániku práva výhradního používání vz-u pro jeho nepoužití — platí jen, pokud mezinárodními smlouvami není jinak stanoveno. Takovouto smlouvu měla ČSR před okupací jen s Německem, ta však byla vyhl. min. zahr. č. 27/46 Sb. prohlášena za zaniklou. S jinými státy zvláštní úmluva této otázky se týkající uzavřena nebyla.

Plnomocníci vlád zemí, které jsou členy Mezinárodní unie na ochranu živnostenského vlastnictví, uzavřely dne 8. 2. 1947 v Neuchâtelu dohodu o zachování nebo obnově živn. vlastnictví, dotčených druhou světovou válkou. Tato dohoda, spolupodepsaná také plnomocníky ČSR. Tato dohoda byla po ratifikaci uveřejněna ve Sb. z. a n. z. 9. 10. 1947 pod č. 167 s tím, že nabyla pro ČSR mezinárodní účinnosti dnem 31. 7. 1947.

Se Sovětským svazem, jež není členem pařížské Unie, má ČSR zvláštní dohodu ze dne 25. 3. 1935, uveřejněnou pod č. 62/1935 Sb. Podle této dohody budou mít příslušníci jedné smluvní strany mimo jiné také v oboru vz-ů a modelů stejné postavení jako vlastní příslušníci, pokud splní podmínky a formality, které jsou nebo mohou být v budoucnosti stanoveny zákony a nařízeními každé smluvní strany pro její vlastní příslušníky, aniž byli nucen bydlet nebo mít závody na území druhé smluvní strany. Podle vyhlášky min. zahr. věci č. 130/35 Sb. nabyla tato dohoda pro ČSR mezinárodní působnosti dnem 23. 6. 1935.

Literatura:

Málek: Zákony patentní, známkové a vz-ové, Praha, 1934; Lachout-Hradecký: Ochranné vz-y, Praha, 1934; Soutěž a tvorba, články: Vo-jáček: Reforma ochrany vz-ů v Československu, sv. I., str. 128; týž: Jest přípustná obnova zaniklých vz-ů?, sv. V., str. 14; týž: Výhrada práv třetích osob v unijní smlouvě, sv. VII., str. 35; týž: Výsledky londýnské mezistátní konference r. 1934 v oboru patentním a vz-ovým, sv. VII., str. 99; týž: K otázce reformy vz-ové ochrany, sv. VIII., str. 117; týž: Práva třetích osob v chystané mezinárodní dohodě, sv. XVIII., str. 1; Jar-chovský: Vymezení rozsahu ochrany ochrannými vzory, užitnými vzory a patenty, sv. XV., str. 2, 20; týž: Ochrana vynálezů novými čsl. užitnými

vzory, sv. XVII., str. 57; Isay: Nový německý zákon o užitných vzorech, sv. IX., str. 145; Špírk: Užitný vzor, sv. XII., str. 145, 149 a sv. XIII., str. 1; týž: Důležitost zdůraznění všech znaků novosti předmětu (vynálezu) přihlašovaného k ochraně užitným vzorem, sv. XIV., str. 130; Volek: Zákony o mimořádných opatřeních v oboru ochrany známek a vz-ů, sv. XVII., str. 33; Bry: La propriété industrielle, litteraire et artistique, Paris, 1914; Loyer: L'exploitation et la défense des créations industrielles, Paris, 1915; Kohler: Musterrecht, Stuttgart, 1909; Osterrieth: Lehrbuch des gewerbl. Rechtsschutzes, Leipzig, 1908; Schulz-Adler: Schutz der Erfindungen, Marken und Muster, Wien, 1906; Kent: Wechselbeziehungen zwischen den einzelnen gewerbl. Schutzrechten, Festgabe für Kohler, 1909, str. 15—38; Isay: Patentgesetz und Gesetz betr. den Schutz von Gebrauchsmustern, Berlin, 1920.

Karel Koschín.

Zábavy a veřejné produkce.

I. Zábavy. — II. Veřejné produkce.

I. Zábavami se rozumějí z-y spojené s tancem, tedy z-y taneční. Právní základ této materie spočívá dosud na dekretu dvorské kanceláře z 12. května 1827, sv. 55., č. 60 sb. zák. pol. Podle tohoto dekretu nesmějí se pořádati bez úředního povolení taneční zábavy, veřejné plesy a reduty. Také domácí plesy mají být ve městech napřed ohlášeny policejnímu úřadu. Při povolování se má přihlížeti k povaze místa a pořadatelů. Dekret obsahuje dále trestní sankce pro přestoupení těchto předpisů a to nejen pro živnostníky a pořadatele, ale též pro publikum a hudebníky.

Povolování tanečních z-av bylo podle dekretu přiděleno policejním ředitelstvím a komisařstvím ve městech, na venkově politickým úřadům. Toto ustanovení bylo změněno obecním zřízením (§ 28 čes. o. z. a § 27 mor. a slez. o. z.), jež svěřilo mravnostní policii místní obcím. V tom smyslu byly vydány také výnosy ministerstva vnitra ze 14. 7. 1923 č. 75.675/6 ai 1922 a z 24. listopadu 1923 č. 53.325/15, jež vyjasnily otázku kompetence při povolování z-av. Ježto zákonem z 11. 7. 1947 č. 149 Sb. o národní bezpečnosti byly zrušeny býv. státní policejní úřady, vydal ministr vnitra vyhlášku ze dne 7. září 1947 č. 3700-26/8-47 24-Va/2, uveřejněnou v Úř. listě, I. díl/1947, pod č. 943 o převodu působnosti býv. státních policejních úřadů na místní národní výbory. Podle této vyhlášky budou úkoly národní bezpečnosti, mezi nimi i mravnostní